

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

STUDY

You have Downloaded, yet Another Great Resource to assist you with your Studies 😊

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

SA EXAM
PAPERS

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KEREITE YA 12

SESOTHO PUO YA LAPENG (HL)

PAMPIRI YA BORARO (P3)

PUDUNGWANA 2018

TATAISO YA HO TSHWAYA

MATSHWAO: 100

Tataiso ena ya ho tshwaya e na le maqephe a 9.

KAROLO YA A: MOQOQO**Dintlha tsa tataiso tsa meqoqo****1.1 Re ne re ile le sephume sa boroko!**

Moqoqong ona mohlalobuwa o lokela ho re qoqela ka ho hlaka, mme a bolele se ileng sa etsahala nakong eo ba neng ba robetse.

Dikahare tse ka lebellwang e ka ba tsena tse latelang:

- Mohlahlobuwa a ka qolla ketsahalo e le nngwe e ileng ya etsahala ha ba ne ba ile le sephume sa boroko.

[Mohopolo wa sehlooho ke hore mohlalobuwa a ka bua ka ketsahalo e thabisang kapa e bohloko e ileng ya ba hlahela ba sa lebella kapa motswako wa tsona ka bobedi] [50]

1.2 Thwathwarathwara! Ditlwebelele! Serame le motjheso! Ebe tsee di bakwa ke eng?

Moqoqong ona mohlalobuwa a ka hlalosa sehlooho ka bokgutshwane.

Dikahare tse ka lebellwang e ka ba tsena tse latelang:

- Mohlahlobuwa a ka qoqa a bontsha kamoo diketsahalo tsa tlhaho, tse kang ho qhibidiha ha lehlwa le ho phatloha ha divolkheno ho ka bang le kgahlamelo e mpe kateng lelwaping la sepakapaka;
- A ka qoqa ka kamoo mesi e tswang makoloing le difemeng e nang le kgahlamelo e mpe kateng lelwaping la sepakapaka;
- A ka qoqa ka ditlamorao tsa sena.

[Mohopolo wa sehlooho ke hore mohlalobuwa a ka bua ka ho fetoha ha maemo a lehodimo ka kakaretso] [50]

1.3 Joo, ho putlama ha moruo wa naha ya rona!

Moqoqong ona mohlalobuwa o lokela ho hlalosa ka tsela e hlakileng hore ho phutlama ha moruo wa naha ke eng.

Dikahare tse ka lebellwang e ka ba tsena tse latelang:

- Mohlahlobuwa a ka qoqa ka sesosa sa ho putlama ha moruo.
- A ka boela a qoqa ka ditlamorao tse bosula tse bakwang ke ho putlama ha moruo.
- A ka boela a eletsa hore ke eng e ka etswang ho ntlafatsa moruo wa naha jwalo ka dirafshwa le dihlahiswa tse ka rekisetwang dinaha tse ka ntle bakeng sa ho fumana tjehelete e tla phahamisa moruo wa naha.

[Mohopolo wa sehlooho ke hore ha mohlalobuwa a buile ka ho putlama kapa ho phahama ha moruo, ditaba tsa hae di ananelwe] [50]

1.4 Makgotla a tsamaiso ya dikolo a ka sitisa tswelopele ebile hape a ka thusa ho ntshetsa dikolo pele. Tshehetsa mahlakore a mabedi a kang ena.

Moqoqong ona mohlalobuwa o hlahisa mahlakore a mabedi a taba, mme o a tshehetsa ka dintlha tse lekalekanang.

Dikahare tse ka lebellwang e ka ba tsena tse latelang:

- Mohlahlobuwa a ka hlakisa kamoo makgotla ana a ka thusang kateng ho ntlafatsa tsamaiso ya dikolo.
- a ka boela a qoqa a hlakisa kamoo makgotla a tsamaiso ya dikolo a ka sitisang tswelopele ya dikolo kateng;

[50]

1.5 Na metsotso e mashome a tsheletseng le metso e supileng e lekane bakeng sa ho hopola mohale Nelson Mandela?

Mofuteng ona wa moqoqo mohlalobuwa o kgetha lehlakore la hae, mme a le tshehetse ka dintlha tse utlwahalang.

Dikahare tse ka lebellwang e ka ba tsena tse latelang:

- Mohlahlobuwa e mong a ka bontsha kamoo metsotso ena e lekaneng kateng ha e mong a ka bontsha kamoo e sa lekanang kateng.
- Ha mohlalobuwa a hlahisitse mahlakore a mabedi a kang, a tshwauwe ho fihla pheletsong mme a se ke a fuwa kotlo dikahareng tseo

[Ha mohlalobuwa a itse metsotso eo ha e hlokehe, o se a tswile lekoteng, mme puo le dikahare tsa hae ke tsona tse lokelang ho lekolwa mme a fuwe kotlo ho tsona.]

[50]

1.6 Enwa motho o siile menyabuketso e metle!

Ke moqoqo wa phetelo le o hlalolang.

Dikahare tse ka lebellwang e ka ba tsena tse latelang:

- Mohlahlobuwa a ka hlalosa mesebetsi ya motho eo e ka bang e mo kgahlile hoo a batlang ho tsamaya menyabuketsong ya hae.

[50]

[Mohopolo wa sehlooho ke hore momahano e lokela ho ba teng pakeng tsa motho ya ka sehloohong, le e mong ya ileng a inkela malebela ka ho tsamaya menyabuketsong ya hae.]

1.7 Setshwantsho sa 1.7.1 le sa 1.7.2

- Moqoqong ona mohlalobuwa o boha setshwantsho, mme o iqapela sehlooho ka mohopolo wa sehlooho o qholotswang maikutlong a hae.

Dikahare tse ka lebellwang:

- Moqoqo ona o ka ngolwa ho tswa lehlakoreng lefe kapa lefe, ho latela moelelo oo a o fumanang ka setshwantsho.

[50]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A:

50

KAROLO YA A: MOQOQO**Ditaelo ho motshwayi:**

- Mohlahlobuwa o lokela ho ngola ka sehlooho SE LE SENG FEELA karolong ya A, mme a ngole ka dihlooho TSE PEDI karolong ya B.
- Karolo ka nngwe e na le ruburiki ya yona.
- Sebedisa diruburiki tseo o di fuweng bakeng sa ho tshwaya tema ka nngwe.
- Mohlahlobuwa a etse moralo bakeng sa tema ya hae.
- Ha mohlahlobuwa a **tswile lekoteng** moqoqong, etsa tsena tse latelang:
  - Mohlahlobuwa a abelwe matshwao bakeng sa dikahare ho fella kगतong ya pele feela.
  - Mohlahlobuwa a abelwe matshwao bakeng sa tshebediso ya puo ho fella kगतong ya pele feela.
  - Mohlahlobuwa a abelwe matshwao bakeng sa sebopelo ho fella kगतong ya pele feela.
  - Mohlahlobuwa a etse moralo bakeng sa tema ya hae: Motshwayi a lekole dintlha (mehopolo ya sehlooho le e e tshehetsang) ho bona kamoo e lebisang tlhahisong ya diratswana le tema yohle kateng.

Tataiso bakeng sa ho tshwaya moqoqo:

Sehella lentswe kapa polelo e fosahetseng mola, o be o bontshe mofuta wa phoso hodima lentswe/polelo ka ho sebedisa matshwao ana a latelang:

- / bakeng sa ho arola mantswe a ngotsweng a kopantswe empa a lokela ho arolwa;
- , + bakeng sa ho kopanya mantswe a arohantsweng empa a ngolwa a kopane;
- mn bakeng sa mongolo (*orthography*) o fosahetseng;
- mp bakeng sa mopeleto o fosahetseng;
- mt bakeng sa tshebediso ya matshwao a puo a fosahetseng;
- p bakeng sa puo e sa sebediswang ka nepo kapa ka tshwanelo/tlwaelo;
- ^ bakeng sa lentswe kapa karolwana ya lentswe e siilweng dipakeng tsa mantswe;
- // bakeng sa ho arola diratswana;
- ← bakeng sa ha mohlahlobuwa a qadile polelo hara mola;
- ↑↓ bakeng sa ha mohlahlobuwa a fetoletse dintlha tsa hae a qadile ka eo a lokelang ho qetella ka yona.

ELA HLOKO:

- Sebedisa ruburiki ena e latelang ka nako tsohle ha o lekanyetsa meqoqo.
- Matshwao a 0–50 a arotswe ho ya ka dikgato tse 5 tsa ditlhaloso tsa phihlello.
- Lekgetheng la Dikahare, Puo le Setaele, tlhaloso e nngwe le e nngwe ya phihlello e arotswe habedi ho hlaha boemo bo hodimo le boemo bo tlase; boemo bo bong le bo bong bo na le tlhaloso ya bona.

Lekgetha la Sebopelo lona ha le a arolwa ka bokgoni bo nang le boemo bo hodimo le bo tlase.

SENOTLOLO SA HO TSHWAYA:

Makgetha a tekanyetso	Matshwao	Senotlolo
Dikahare le Moralo	30	DM =
Puo le Setaele le Tokiso ya diphoso	15	PST =
Sebopelo	05	Seb =
Matshwao ohle	50	

KAROLO YA A: RUBURIKI YA HO LEKANYETSA MOQOQO – (MATSHWAO A 50) SESOTHO PUO YA LAPENG (HL) – SLKT

Makgetha a ho lekanyetsa	Phihlello e babatsehlang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
DIKAHARE LE MORALO Nehelano ya sehlooho: tlhophiso ya mehopololele dintlha, kelohloko ya baamohedi ba ditaba, maikemisetsa le maemo	28–30 -nehelano e bontshang kutlwisiso e babatsehlang ya sehlooho e supang bokgoni bo ikgethang -mehopololele e bontsha boqheteke, e phephetsa monahano, mme ke e sutsitseng -e hlophisitswe hantle ka tsela e ikgethang/babatsehlang, mme e momahane ka tshwanelo ho kenyelleditswe selelekela, mmele le qetelo	22–24 -nehelano e ralehileng hantle haholo -mehopololele e tsamaellana le sehlooho ka botlalo, e a kgahlisa, mme e na le bopaki ba mehopololele e sutsitseng -o hlophisitswe hantle haholo ka tsela e ikgethang, mme o momahane ka tshwanelo ho kenyelleditswe selelekela, mmele le qetelo	16–18 -nehelano ke e kgotsafatsang ditlhokeho -mehopololele e momahane ka tsela e kgotsafatsang le e kgodisang -o hlophisitswe ka tsela e utwisiselang, mme o momahane ka tshwanelo ho kenyelleditswe selelekela, mmele le qetelo	10–12 -nehelano e momahane mona le mane; -mehopololele ke e seng ya boiqapelo, mme e sa hlakang; -ho na le bopaki bo seng bokae ba tlhophiso le momahano ya nehelano	4–6 -nehelano e tswile lekoteng hohang; -mehopololele ke e sa tsepamang e dubakaneng; -ha e utwahale, mme dintlha di a phetakakwa; -ha e a hlophiswa ka tshwanelo le momahano ha e yo.
	25–27 -mosebetsi o tswileng matsoho leha o haellwa ke dintlha tse ikgethang tsa moqoqo o babatsehlang -mehopololele ke e sutsitseng, mme e bontsha boqheteke -o hlophisitswe hantle ka tsela e bontshang bokgoni, mme o momahane ka tshwanelo ho kenyelleditswe selelekela, mmele le qetelo	19–21 -Nehelano e radilweng hantle -mehopololele ke e loketseng, mme e thahasellisang -o hlophisitswe hantle ka tsela e ikgethang, mme o momahane ka tshwanelo ho kenyelleditswe selelekela, mmele le qetelo	13–15 -nehelano e a kgotsafatsa leha e sa hlaka mona le mane -mehopololele e momahane le ho kgodisa ka tsela e mahareng -ho na le tlhophiso le momahano e itseng ho kenyelleditswe le selelekela, mmele le qetelo	7–8 -nehelano boholo e tswile lekoteng -mehopololele ha e a momahane ka tshwanelo, mme e a lahlehisa -nehelano ha e na bopaki ba tlhophiso le momahano	0–3 -boitekoe ha bo yo ba ho arabela sehlooho -mehopololele e tswile lekoteng ka ho phethahala, ha e a nepahala -nehelano ha e a tsepama sehloohong, mme e dubakane
Matshwao a: 30					
PUO, SETAELE LE TOKISO YA DIPHOSO Sehlooho, rejiisetara, setaele, tlhophiso ke tse lokelang sepheo/tshusumetsa le maemo Kgetho ya mantswa Tshebediso ya puo le tlwaelo, matshwao a ho bala le mopeleto	14–15 -sehalo, rejiisetara, setaele le tlhophiso di loketse sepheo ka tsela e babatsehlang, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo -tshebediso ya hae ya puo e a ikgetha, mme e bontsha boitshelo ka tsela e tsotshang -o sebedisitse sehalo se matla, mme se susumetsang ka tsela e ikgethang -o batla o hloka diphoso tsa puo le tsa mopeleto -o radilwe ka bokgoni bo tsotshang.	11–12 -sehalo, rejiisetara, setaele le tlhophiso di loketse sepheo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo haholo -tshebediso ya puo e matla, mme ho sebedisitse sehalo se loketseng ka nako tsohle -boholo ba mosebetsi ha o na diphoso tsa tshebediso ya puo le mopeleto -o radilwe hantle ka tshwanelo	8–9 -sehalo, rejiisetara, setaele le tlhophiso di loketse sepheo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo -tshebediso ya puo ke e loketseng, mme e fetisa moelelo ka tshwanelo -puo ya bonono ke e loketseng, mme e sebedisitse ka tshwanelo -sehalo se sebedisitse ka tshwanelo: -o radilwe ka tsela e mahareng feela	5–6 -sehalo, rejiisetara, setaele le tlhophiso ha di a lokela sepheo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo -puo e sebedisitse feela ka tsela ya motheo -sehalo mmoho le moelelo o hlahiswang ke tema ke tse sa lokelang -ho sebedisitse tlhophiso ya motheo feela	0–3 -puo e sebedisitse ha se e utwisiselang -sehalo, rejiisetara, setaele le tlhophiso ha di a lokela baamohedi ba ditaba, sepheo le maemo -tshebediso ya tlhophiso e haellang haholo hoo nehelano e sa utwisiselang
	13 -tshebediso ya puo ke e nepahetseng, mme e susumetsang sehalo sa tema -o batla o hloka diphoso tsa puo le tsa mopeleto -o radilwe ka bokgoni bo tsotshang	10 -tshebediso ya puo ke e sefutho, mme e loketseng maemo -sehalo ke se matla, mme se loketseng -ho na le diphoso tse seng kae tsa puo le tsa mopeleto -o radilwe hantle	7 -tshebediso ya puo ke e kgotsafatsang le ha ho na le ho sa tsamaellana mona le mane -Ka kakaretso sehalo ke se loketseng le ha puo ya bonono e le e haellang	4 -puo ke ya motheo feela, mme e sebedisitse ka tsela e haellang -popeho ya dipolelo ke e tshwanang e se nang motswako -tlhophiso e haella haholo feela	
Matshwao a: 15					
SEBOPEHO Makgetha a tema: popeho ya dipolelo le kgodiso ya diratswana.	5 -kgodiso ya sehlooho ke e babatsehlang -katoloso ya mehopololele ya sehlooho ke e ikgethang -dipolelo le diratswana di bopilwe ka tsela e ikgethang	4 -mehopololele ke e loketseng, mme e hodisang sehlooho -momahano e bopilweng ke e supang bokgoni -dipolelo le diratswana di loketse nehelano, mme di fapafapanngwa ka tshwanelo	3 - mehopololele ke e loketseng e hodisang sehlooho ka tsela e mahareng -dipolelo le diratswana di bopilwe ka tsela e mahareng -moqoqo o ntse o hlahisa moelelo	2 -e meng ya mehopololele ke e utwahalang -dipolelo le diratswana di na le diphoso -moqoqo o a utwisisela le ha o le diphoso	0–1 - mehopololele ya bohlokwa e a haella -dipolelo le diratswana tse hlahiswang ke tse fosahetseng -moqoqo ha o na moelelo o lebeletsweng
	Matshwao a: 5				

KAROLO YA B: DITEMA TSA KGOKAHANO**POTSO YA 2****2.1 LENGOLO LA SETLWAEDI/SETSWALLE****Sebopeho**

- Aterese e nngwe, ya mongodi, mme e ngolwa e qala hodimo bohareng ba leqephe ho tloha tsohong le letshehadi ho ya ho le letona;
- Aterese e ngolwa ka mokgwa wa boloko; ha ho ngolwe matshwao a puo, ntle le ha ho sebedisitswe aterese ya lebokoso la poso;
- Aterese ya moamohedi (ya ngollwang) ha e hlahiswe mofuteng ona wa lengolo;
- Ka mora mohla ho tloha mola, ebe ho tla tumediso;
- Seratswana sa selelekela se lokela ho ba sekgutshwanyane;
- Mmele wa lengolo o ahwe ka diratswana tse seng kae;
- Qetelo ya lengolo ke e kgutshwane ka tlwaelo, mme e phethela ditaba;
- Lengolong la setlwaedi ha ho hlokehe hore o ngole fane ya hao.

Dikahare tse ka lebellwang e ka ba tsena tse latelang:

- Mohlahlobuwa a ka ngola ka sepheo sa lengolo (ho tsebisa motswalle ka koduwa e bakilweng ke ho nyollwa ha ditefello tsa dithuto setsheng sa thuto e phahameng moo a neng a batla ho ya ithuta teng).

[25]**2.2 RAPOROTO****Sebopeho raporoto****Dihloohwana tse ka sebediswang ho ngola raporoto e ka ba tse latelang:**

- Motho kapa batho bao raporoto e lebisitsweng ho bona;
- Sehlooho sa raporoto;
- Ditaba kapa dintlha tseo ho tlalehwang mabapi le tsona (ho hloka-hala ha ngwana wa sekolo tshubuhlellanong ya baipelaetsi);
- Phethelo;
- Mohla le sekenetjhara.

Dikahare tse ka lebellwang:

Mohlahlobuwa a hlalose seo a se boneng ka botlalo.

[25]**2.3 LENANETSAMAISO LE METSOTSO YA KOPANO**

Lenanetsamaiso ke moralo wa tlhophiso ya ditaba tse tla tshohlwa kopanong ya mokgatlo.

Sebopeho sa lenanetsamaiso

- Pulo le kamohelo;
- Tlhomamiso ya phutheho/seboka/kopano;
- Ba teng le ba siyo;
- Metsotso ya kopano e fetileng;
- Tse tswang metsotsong;
- Ditaba tse ntjha tsa letsatsi leo;
- Kgetho ya letsatsi la kopano e latelang;
- Ho kwalwa ha kopano.

Sebopeho sa metsotso

- Ntlha ka nngwe e hlahellang lenanetsamaisong e hlalose hore e ile ya sebetswa kapa ho fetiswa jwang ke ba teng kopanong.

[25]

2.4 TSA BOPHELO BA MOFU

Ena ke tokomane eo ho yona ho ngolwang ditaba tse amanang le mofu.

Matshwao a ikgethang a sebopeho sa tema ena:

- Mofu ke mang, ke wa ha mang;
- Tlhaho ya hae: Sebaka moo a hlahetseng teng, letsatsi la tswalo le selemo;
- Tsa kgolo ya mofu; dithuto, mosebetsi; lenyalo;
- Tsa lefu la hae: letsatsi le mokgwa oo a hlokaletseng ka wona;
- Maballo: bao a ba siyang;
- Theneketso ya seboko sa hae.

[25]

2.5 LENGOLO LA SEMMUSO

Sebopeho

- Diaterese di pedi;
- Aterese ya ya ngollwang (moamohedi) e ngolwa ke letsohong le letshehadi;
- Tlasa aterese ho ngolwa tumedisio (Monghadi, Mofumahadi kapa Mofuhatsana);
- Tlasa tumedisio ho ngolwa mola wa sehlooho – o totobatsang sepheo sa lengolo leo;
- Ka mora mola wa sehlooho ho ngolwa seratswana sa selelekela seo e leng ntshetsopelo ya ditaba.
- Qetelo le yona ke ya puo ya semmuso, mme e ka ngolwa e le 'Ka botshepehi', 'Wa hao', 'Ka boikokobetso', jj.
- Ya ngolang lengolo o lokela ho ngola lebitso la hae ka botlalo ka mora qetelo, ebe o a saena ka mora lebitso ka botlalo.

Dikahare tse ka lebellwang e ka ba tsena tse latelang:

Mohlalobuwa o ngola ka sepheo sa lengolo (ho arabela lengolo la moreki ya tletlebang ka lengolo leo a le fumaneng la mokitlane o fosahetseng).

[25]

2.6 INTHAVIU E NGOLWANG

Sebopeho:

E ngolwa ka mehla e le ho puo ya mmui, empa matshwao a di a bulwa di a kwalwa ha a sebediswe. Lebitso la sebui le ngolwe ka letsohong le letshehadi la leqephe, le bile le latelwa ke letshwao la kgutlopedi.

Dikahare tse ka lebellwang e ka ba tsena tse latelang:

- Mohlahlobuwa a ka qala puisano ka tumedisio mahlakoreng a mabedi;
- A ka tswela pele ka ho hlalosa maemo ao puisano e etsahalang tlasa ona, e leng moqolotsi le moithuti ya ipabotseng tlhodisanong ya motantsho. Ebe o kena ditabeng tsa puisano ena.

[25]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B: 50

MATSHWAO OHLE A PAMPIRI ENA: 100

KAROLO YA B: DITEMA TSA KGOKAHANO

Ditaelo ho motshwayi:

- Mohlahlobuwa o lokela ho ngola ka dihlooho TSE PEDI karolong ena.
- Ha mohlahlobuwa a tswile lekoteng nehelanong etsa tsena tse latelang:
  - Mohlahlobuwa a abelwe matshwao bakeng sa dikahare ho fella kगतong ya pele feela.
  - Mohlahlobuwa a abelwe matshwao bakeng sa tshebediso ya puo ho fella kगतong ya pele feela.
  - Mohlahlobuwa a abelwe matshwao bakeng sa sebopeho ho fella kगतong ya pele feela.
  - Mohlahlobuwa a etse moralo bakeng sa ditema tsa hae.
  - Mohlahlobuwa a etse moralo bakeng sa tema ya hae: Motshwayi a lekole dintlha (mehopolo ya sehlooho le e e tshehetsang) ho bona kamoo e lebisang tlhahisong ya diratswana le tema yohle kateng.

Tataiso bakeng sa ho tshwaya tema e telele:

Sehella lentswe kapa polelo e fosahetseng mola, o be o bontshe mofuta wa phoso hodima lentswe/polelo ka ho sebedisa matshwao ana a latelang.

/	bakeng sa ho arola mantswe a ngotsweng a kopantswe empa a lokela ho arolwa;
—,	bakeng sa ho kopanya mantswe a arohantsweng empa a ngolwa a kopane;
+	bakeng sa mongolo (<i>orthography</i>) o fosahetseng;
mn	bakeng sa mopeleto o fosahetseng;
mp	bakeng sa tshebediso ya matshwao a puo a fosahetseng kapa moo ho hlokehang
mt	letshwao la puo;
p	bakeng sa puo e sa sebediswang ka nepo kapa ka tshwanelo/tlwaelo;
^	bakeng sa lentswe kapa karolwana ya lentswe e siilweng dipakeng tsa mantswe a mang;
//	bakeng sa ho arola diratswana;
←	bakeng sa ha mohlahlobuwa a qadile polelo hara mola;
↑↓	bakeng sa ha mohlahlobuwa a fetoletse dintlha tsa hae a qadile ka eo a lokelang ho qetella ka yona.

SENOTLOLO SA HO TSHWAYA:

Makgetha a Tekanyetso	Matshwao	Senotlolo
Dikahare, Moralo le Sebopeho	15	DMS =
Puo, Setaele le Tokiso ya diphoso	10	PST =
Matshwao ohle	25	

RUBURIKI YA HO LEKANYETSA TEMA YA KGOKAHANO – SESOTHO PUO YA LAPENG [MATSHWAO A 25]

Makgetha a ho lekanyetsa	Phihlello e babatsehlang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
<p>DIKAHARE, MORALO LE SEBOPEHO</p> <p>(Nehelano le mehopollo) Ho rala, ho hlophisa mehopollo Kelohlolo ya maikemisetso, baamohedi ba ditaba le matshwao/makgetha a tema le maemo</p> <p>MATSHWAO A 15</p>	<p>13–15</p> <p>-Nehelano e babatsehlang ya sehlooho e supang bokgoni bo ikgethang -Mehopollo e matla e sutsitseng -Tsebo e batsi ya makgetha a mofuta ona wa tema -Nehelano ha e kgere e tsepame sehloohong -Mehopollo le dikahare ke tse momahaneng, tse hlalositsweng ka botebo, mme dintlha di tshhehetsa sehlooho -Sebopeho ke se loketseng se nang le diphoso tse mmalwa</p>	<p>10–12</p> <p>-Nehelano e ntle haholo e bontshang tsebo e ntle ya makgetha a mofuta ona wa tema -Nehelano ha e kgere e tsepame sehloohong -Mehopollo le dikahare ke tse momahaneng, tse hlalositsweng ka botebo, mme dintlha di tshhehetsa sehlooho -Sebopeho ke se loketseng se nang le diphoso tse mmalwa</p>	<p>7–9</p> <p>-Nehelano e lekaneng e bontshang tsebo ya makgetha a mofuta ona wa tema -Nehelano ha e a tsepama sehloohong ka ho phethahala ho na le ho kgera ho itseng -Mehopollo le dikahare di na le momahano e amohelehang -Ke dintlha tse itseng feela tse tshhehetsang sehlooho -Ka kakaretso sebopeho ke se loketseng empa se nang le diphoso tse itseng</p>	<p>4–6</p> <p>-Nehelano ya motheo e bontshang tsebo ya makgetha a itseng feela a mofuta ona wa tema -Nehelano e na le tsepamo e itseng feela sehloohong empa e a kgera -Mehopollo le dikahare ha se ka mehla di momahaneng -Sehlooho se tshhehetswa ke dintlha tse itseng feela -Sebopeho se fofo feela, mme se na le bohlotso bo boholo</p>	<p>0–3</p> <p>-Nehelano e totobatsa kgaello ya tsebo ya makgetha a mofuta ona wa tema -Moelelo o nyotobetswa ke ho kgera ho hoholo -Mehopollo le dikahare ha di na momahano -Ke dintlha tse mmalwa haholo tse tshhehetsang sehlooho -Ha ho na boiteko bo entsweng ho sebedisa sebopeho se nepahetseng</p>
<p>PUO, SETAELE LE TOKISO YA DIPHOSO</p> <p>Sehalo, rejistara, setaele, maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo. Tshebediso ya puo le makgetha a tema. Kgetho ya mantswe, matshwao a puo le mopeleto.</p> <p>MATSHWAO A 10</p>	<p>9–10</p> <p>-Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswe di loketse ka ho fetisisa maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo -Tshebediso ya puo e nepahetse e bile e bopehile hantle -Nehelano ha e na diphoso</p>	<p>7–8</p> <p>-Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswe di loketse ka ho fetisisa maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo -Ka kakaretso tshebediso ya puo ke e nepahetseng e bileng e bopehileng hantle -Tshebediso ya tlotlontswe e ntle haholo -Nehelano boholo ha e na diphoso</p>	<p>5–6</p> <p>-Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswe di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo -Nehelano e na le diphoso tse itseng tsa tshebediso ya puo -Tshebediso ya tlotlontswe ke e lekaneng -Diphoso ha se tse nyotobetsang moelelo</p>	<p>3–4</p> <p>-Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswe ha di a lokela maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo hantle -Tshebediso ya puo e fosahetse e bile e tletse diphoso tse ngata -Tshebediso e seng kae ya tlotlontswe -Moelelo o nyotobeditswe</p>	<p>0–2</p> <p>-Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswe ha di dumellane le maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo -Nehelano e tletse diphoso e dubakane -Tlotlontswe ha e dumellane le maemo -Moelelo o nyotobeditswe haholo</p>